

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

УДК 336.144.2

Самарченко Є.О., студент 4 курсу
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця,

Фінансове планування як важлива складова фінансової системи та одна із функцій управління підприємством набуває актуальності за сучасних умов, коли суттєвим для діяльності суб'єктів господарювання є вплив фінансових ризиків, поступової інформатизації суспільства та його інноваційного розвитку. Потреба у цілісній концепції фінансового планування спонукає до дослідження складових процесу планування фінансових ресурсів підприємства, необхідності застосування основних макроекономічних показників при розрахунку показників плану підприємств за індикативного планування, інструментів досягнення фінансової рівноваги в умовах розвитку національної фінансової системи і впливу світової економіки, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Окремі теоретичні та практичні аспекти фінансового планування досліджуються такими українськими та зарубіжними вченими як: Біла О.Г [1], Бланк І.О. [2], Гончар В. Г. [3], Гриньова В. М. [4], Зінь Е. А. [5], Клименко В. М. [6], Литвин Ю. П. [7] та ін. Незважаючи на значну кількість робіт, єдиної точки зору щодо трактування сутності фінансового планування не виявлено.

Метою даної роботи є розробка теоретичних положень з визначення сутності фінансового планування діяльності підприємства.

Наведені у роботах [1,2,3,4,5,6,7,8] трактування поняття «фінансове планування» значною мірою відрізняються і потребують додаткового уточнення. Для цього було здійснено їх декомпозицію на основні складові за такими ознаками порівняння: ключове слово, завдання фінансового планування, об'єкт фінансового планування. Результати декомпозиції представлені у табл. 1.

Як видно з табл. 1, у більшості робіт фінансове планування характеризується як процес, а підходи до визначення його завдань та

фінансових ресурсів відрізняються значним чином. На думку автора, найбільш доцільно фінансове планування розглядати як процес розроблення системи фінансових планів, які включають кількісні та якісні показники, цільові установки та шляхи їх досягнення. Об'єктом фінансового планування є фінансові ресурси, які можуть приймати різні форми (грошову або товарну) залежно від стадії виробничого циклу підприємства.

Таблиця 1

Морфологічний аналіз поняття «фінансове планування»

Ознака порівняння	Структурний склад поняття
Ключове поняття	Процес [2,3,4,5,6,7], технологія [3]
Завдання фінансового планування	Виконання цілей і шляхів [5], розроблення і прийняття цільових установок [7], визначення шляхів [7], визначення обсягів [4], розроблення системи заходів [2], розроблення системи фінансових планів і планових показників [6], планування, облік та контроль [3], планування процесів формування, розподілу, перерозподілу і використання [1]
Об'єкт фінансового планування	Фінансові ресурси [1,2,4,6], ефективність фінансової діяльності [2,6], гроші [3], фінансові результати [3]

Таким чином, за результатами морфологічного аналізу надано авторське визначення поняття фінансового планування як процесу розроблення системи фінансових планів формування, розподілу, перерозподілу і використання фінансових ресурсів з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Всі види фінансових планів перебувають у взаємозв'язку, а їх розроблення та реалізація здійснюються у певній послідовності, як представлено на рис.1.

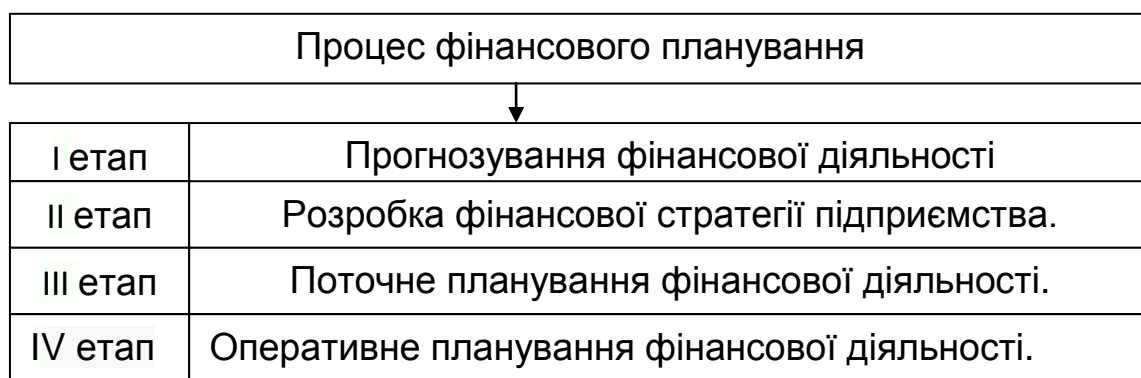

Рис.1. Основні етапи фінансового планування на підприємстві

Як продемонстровано на рис. 1, перший етап – прогнозування фінансової діяльності, що визначає завдання поточного планування. Це найскладніший етап планування, що потребує високої кваліфікації фахівців.

Другий етап – розробка фінансової стратегії підприємства, під якою слід розуміти формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності і вибір найефективніших шляхів їх досягнення. Цей вид планування охоплює питання теорії і практики фінансів, вирішує завдання, які забезпечують фінансову стійкість підприємства в ринкових умовах господарювання [5, с. 130].

Третій етап – поточне планування фінансової діяльності, що полягає в розробці системи фінансових планів з окремих аспектів фінансової діяльності підприємства на майбутній рік із розбивкою за кварталами. Це планування допоможе визначити на майбутній період усі джерела фінансування, сформуванати систему доходів і витрат, забезпечити платоспроможність підприємства, визначити структуру його активів на кінець планового періоду.

Четвертий етап – оперативне планування фінансової діяльності. Воно полягає в розробці системи бюджетів – короткострокових оперативних фінансових планів (до одного року), що відображають надходження і витрати коштів з окремих аспектів фінансової діяльності, окремих господарських операцій, інвестиційних проектів [2, с. 115].

Об'єктом фінансового планування виступають фінансові ресурси, що утворюються в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту. Фінансове планування виконує такі завдання: визначає обсяг та джерела фінансових ресурсів, їх розподіл між сферою виробництва та послуг; максимально мобілізує внутрішні фінансові ресурси та зменшує видатки для усунення дефіциту; стимулює зростання виробництва і підвищення його ефективності; поліпшує якість та конкурентоспроможність продукції; забезпечує збалансованість видів ресурсів, стійкий фінансовий стан підприємств, господарських організацій; визначає фінансові взаємовідносини об'єднань і підприємств між собою та з фінансово-кредитною системою; виконує усі стадії

фінансового контролю за ефективним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на всіх рівнях господарювання [4, с. 325].

Проблемами фінансового планування на українських підприємствах є: непристосованість більшості облікових і звітних документів для фінансового аналізу; переважання витратного методу ціноутворення; не завжди проводиться аналіз беззбитковості продажів; відсутність можливості визначення потреби у фінансуванні діяльності підприємства через недоведення загальноекономічного планування до фінансового. Слід зазначити, що в сучасних ринкових умовах діють фактори, що обмежують використання фінансового планування на підприємствах, а саме: 1) високий ступінь невизначеності на українському ринку, пов'язаний з триваючими глобальними змінами у всіх сферах громадського життя; 2) відсутність ефективно діючої нормативно-правової бази в сфері внутрішньо-фірмового фінансового планування; 3) обмеженість фінансових можливостей для здійснення фінансових розробок у галузі планування на підприємствах; 4) недовіра керівників підприємств до методів та прийомів фінансового планування [7, с. 74]. Вирішення наведених проблем створить умови для розвитку й ефективного функціонування бізнесу, а також сприятиме перетворенню підприємництва в одну з рушійних сил на шляху до ринку.

Отже, фінансове планування важлива складова фінансової системи та за сучасних умов набуває все більше актуальності, так як ринок визначає високі вимоги до якості фінансового планування, оскільки за негативні наслідки своєї діяльності відповідальність несе саме підприємство. Важливість фінансового планування на підприємстві складно недооцінити, так як діяльність будь-якого підприємства починається з фінансового планування. Без сумніву, що прибутковість підприємства залежить від добре організованого фінансового планування, яке обов'язково повинно бути реальним для виконання в конкретних умовах для підприємства.

Література

1. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування : навч. посіб. / О. Г. Біла. – Львів: ЛКА, 2006. – 104 с.
2. Бланк І. О. Фінансове забезпечення розвитку підприємств : монографія / І. О. Бланк. – К. : КНТЕУ, 2011. – 342 с.
3. Гончар В. Перспективи розвитку та шляхи вдосконалення фінансового планування в сучасних умовах / В. Гончар // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 1-5.
4. Гриньова В. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. М. Гриньова. – К. : Знання-Прес, 2010. – 424 с.
5. Зінь Е. А. Економіка підприємства : навч. посіб. / Е. А. Зінь. – Рівне: НУВГП, 2011. – 248 с.
6. Клименко В. М. Удосконалення організації фінансового планування на залізничному транспорті / В. М. Клименко // Збірник наукових праць ДЕТУТ. – 2012. – №21. – С.152-158.
7. Литвин Ю. П. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю. П. Литвин // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. – Донецьк, ДонНТУ, 2009. – С. 67–85.
8. Мойсеєнко І. Є. Фінансове планування підприємств / І. Є. Мойсеєнко // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 68.

Науковий керівник, викл.
Автор
Зав. каф. УФП, д.е.н., проф.

Н. С. Опешко
Є. О. Самарченко
Н. М. Внукова

Опубліковано в авторській редакції